

Μελέτη ΙΝΕ - ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ για το Ασφαλιστικό Συνοπτική παρουσίαση βασικών συμπερασμάτων*

των

Σάββα Ρομπόλη και Γιώργου Ρωμανιά

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ Η ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΓΣΕΕ ΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ

Όπως είναι γνωστό η ΓΣΕΕ έχει καταθέσει, από το Γενάρη του 1999, μια συνολική, συνεκτική και συνεπή πρόταση για την αναμόρφωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (ΣΚΑ) της χώρας, υπό τον τίτλο “ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ - Η ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΓΣΕΕ”. Είναι, επίσης, γνωστό ότι από τον Οκτώβριο του 2000 η ΓΣΕΕ προχώρησε στη συγκρότηση Ειδικής Επιστημονικής Επιτροπής για την επικαιροποίηση της “ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ” της αλλά και για την ποσοτικοποίηση των κοινωνικο-ασφαλιστικών μεγεθών και την αναλογιστική προβολή τους στο μέλλον, με στόχο την απρόσκοπτη λειτουργία ενός μακροχρόνια βιώσιμου, κοινωνικά αποτελεσματικού και οικονομικά αποδοτικού ΣΚΑ.

Επισημαίνουμε, ότι, η αρχική “ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ” της ΓΣΕΕ συνιστά μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του κοινωνικο-ασφαλιστικού μας προβλήματος και καλύπτει όλες τις συναφείς παραμέτρους του. Πράγματι, σ’ αυτήν εμπεριέχονται θέσεις και προτάσεις σε σχέση με:

- την αντιμετώπιση του προβλήματος του υφιστάμενου κοινωνικο-ασφαλιστικού ελλείμματος (βελτίωση του ύψους και της διαδικασίας απονομής των παροχών, κάλυψη ηλικιωμένων ανασφάλιστων και μακροχρόνια ανέργων κλπ),
- τον εντοπισμό και τη θεσμοθέτηση των πηγών χρηματοδότησης του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης αλλά και τη θέσπιση μηχανισμών αποτελεσματικής είσπραξης των πόρων του Συστήματος (θεσμοθέτηση 3μερούς χρηματοδότησης για όλους τους ασφαλισμένους, αξιοποίηση της

---

* Αθήνα, 20/2/2001.

κινητής και ακίνητης περιουσίας του Συστήματος, νέοι πόροι για τη δημιουργία “Ειδικού Λογαριασμού Κοινωνικής Αλληλεγγύης”, είσπραξη πόρων που διαφεύγουν ή υποκλέπτονται κλπ),

- την οργάνωση και τη λειτουργία του ΣΚΑ (κύρια και επικουρική σύνταξη, διοικητική και διαχειριστική αυτοτέλεια κοινωνικο-ασφαλιστικών οργανισμών, οργανωτική ανασυγκρότηση και λειτουργική αναβάθμιση ασφαλιστικών Ταμείων κλπ)
- τη σύγκλιση των κοινωνικο-ασφαλιστικών συστημάτων των 15 χωρών μελών της Ε.Ε. και τη θέση του ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης στο συνολικό και μεταβαλλόμενο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Σήμερα παρουσιάζουμε, περιληπτικά, τα βασικά συμπεράσματα των νέων μας προσεγγίσεων. Οι προσεγγίσεις μας αυτές κινούνται πάντα μέσα στα πλαίσια της αρχικής “ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ” μας που τεκμηριώνεται, πλέον, ποσοτικά και αναλογιστικά. Η πενταμελής επιστημονική Επιτροπή (Σ. Ρομπόλης, Ν. Πετραλιάς, Α. Στεργίου, Δ. Γράβαρης, Γ. Ρωμανιάς) είχε την εποπτεία των μαθηματικών προσεγγίσεων και των αναλογιστικών προβολών οι οποίες πραγματοποιήθηκαν από την ομάδα εργασίας του αναλογιστή Βασ. Μαργιού. Είναι, πράγματι, εντυπωσιακή η διαπίστωση ότι οι μαθηματικές προσεγγίσεις και οι αναλογιστικές προβολές των πραγματικών ασφαλιστικών μεγεθών επιβεβαιώνουν και αποδεικνύουν το ρεαλισμό των θέσεων και προτάσεών μας.

Εξάλλου, η βεβαιότητα για την επιστημονική αρτιότητα και πληρότητα των αναλύσεων και προσεγγίσεών μας, επιβάλλει την άμεση ανακοίνωση των βασικών μας συμπερασμάτων. Με βάση τα συμπεράσματα αυτά, είμαστε, σήμερα, σε θέση να σας ανακοινώσουμε τους κύριους άξονες στους οποίους επιβάλλεται να στηριχθεί η ασφαλιστική μεταρρύθμιση ώστε να οδηγήσει στη θεσμοθέτηση ενός μακροχρόνια βιώσιμου, κοινωνικά αποτελεσματικού και οικονομικά αποδοτικού ΣΚΑ στη χώρα μας.

Είναι, βέβαια, γνωστό ότι με το θέμα των αριθμητικών προσεγγίσεων και των αναλογιστικών προβολών των ασφαλιστικών μας μεγεθών ασχολείται και η βρετανική υπηρεσία *GOVERNMENT ACTUARY'S DEPARTMENT*, με την οποία η κυβέρνηση έχει υπογράψει σχετική σύμβαση. Τα πορίσματα της σχετικής μελέτης δεν έχουν ανακοινωθεί ακόμη και, συνεπώς, δεν μας είναι γνωστά. Θεωρούμε, όμως, με βάση την ορθότητα των δικών μας προσεγγίσεων, αντιλαμβανόμενοι ότι μπορούμε να αντιμετωπίσουμε και αν χρειασθεί να αντικρούσουμε οποιαδήποτε πιθανή άλλη άποψη, σκόπιμο να ανοίξει,

σήμερα, η ΓΣΕΕ το ασφαλιστικό και με αυτήν τη σημαντική πρωτοβουλία να μπορούμε επιθετικά στη μάχη της μεταρρύθμισής του.

Παραθέτουμε τα βασικά συμπεράσματα των ποσοτικών προσεγγίσεων και των αναλογιστικών προβολών των πραγματικών ασφαλιστικών μεγεθών όχι με την έννοια ότι αποδεχόμαστε την κοινωνική πληρότητα του σήμερα ισχύοντος κοινωνικο-ασφαλιστικού μας συστήματος αλλά, με την έννοια της μέτρησης των ποσοτικών του παραμέτρων με στόχο τη βελτίωσή και την αναβάθμισή του. Κατά συνέπεια, *οι αριθμοί μας χρησιμεύουν, απλώς, για τη στήριξη των πολιτικών και κοινωνικών μας επιλογών.*

1. Το υφιστάμενο κοινωνικο-ασφαλιστικό έλλειμμα του ΣΚΑ στη χώρα μας

Οι αναλύσεις και λοιπές αναφορές στο θέμα της ανάγκης μεταρρύθμισης του ΣΚΑ της χώρας μας που κατακλύζουν, τελευταία, τον ελληνικό τύπο, έχουν ένα κύριο χαρακτηριστικό: *ασχολούνται, κατ' επιλογήν, με το θέμα του οικονομικού ελλείμματος που παρουσιάζει το ΣΚΑ και αγνοούν την κύρια έλλειψή του, δηλαδή την υστέρηση και ανεπάρκεια των κοινωνικών του καλύψεων.*

Φαινόμενα, όπως:

- Ο συνωστισμός του 70 % των συντάξεων του ΙΚΑ στα κατώτατα όρια,
- Η διαπίστωση ότι ο μέσος πραγματικός δείκτης αναπλήρωσης του συντάξιμου μισθού, από τη σύνταξη, βρίσκεται, σήμερα, στην Ελλάδα, στο 44 % (ενώ ο αντίστοιχος δείκτης βρίσκεται, κατά το χρόνο συνταξιοδότησης, στο 80 %) και ότι η απομείωση της πραγματικής αξίας των συντάξεων οφείλεται στην ανεπαρκή ετήσια στήριξη της αγοραστικής τους δύναμης από την εισοδηματική πολιτική,
- Η διαπίστωση ότι το μέσο, προ φόρων, ύψος των κύριων συντάξεων του ιδιωτικού τομέα (1.191.000 άτομα) με συμψηφισμό και των συντάξεων των Τραπεζών και των ΔΕΚΟ, φθάνει στις 180.000 δρχ. περίπου δηλαδή πολύ κοντά στα όρια της φτώχειας στην Ελλάδα (170.000 δρχ. περίπου)
- Αλλά και πληθώρα άλλων ανάλογων διαπιστώσεων,

οδηγούν στο συμπέρασμα ότι *το ΣΚΑ παρουσιάζει εμφανέστατες κοινωνικο-ασφαλιστικές ανεπάρκειες ώστε να επιβάλλεται η αντιμετώπιση και εξάλειψη των ανεπαρειών αυτών πριν από οποιαδήποτε συζήτηση των οικονομικών παραμέτρων του θέματος.*

Ασφαλώς η απλή καταγραφή των κοινωνικών ελλείψεων του ΣΚΑ είναι

αναγκαία αλλά όχι αρκετή. Επιβάλλεται η ποσοτικοποίηση των ελλείψεων, ο εντοπισμός και η θεσμοθέτηση των πηγών χρηματοδότησής τους. Πρέπει να επισημανθεί ότι οι συνεχιζόμενες δημόσιες συζητήσεις για τα οικονομικά μεγέθη του ΣΚΑ παίρνουν ως δεδομένες τις σημερινές κοινωνικο-ασφαλιστικές του παραμέτρους, με την άποψη, όμως, αυτή, διαφωνούμε ριζικά. *Κατά τη δική μας αντίληψη το κέντρο των συζητήσεων πρέπει να μετακινηθεί από το καθαρά οικονομικό στο κοινωνικο-πολιτικό επίπεδο: η θεσμοθέτηση ενός Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης αποτελεί, προεχόντως, ζήτημα πολιτικών επιλογών. Οι ποσοτικές αριθμητικές του προσεγγίσεις έπονται και πάντως, κινούνται μέσα στα πλαίσια των αντίστοιχων πολιτικών προτεραιοτήτων.*

2. Η ανάγκη της 3μερούς χρηματοδότησης του ΣΚΑ

Με βάση το σύνολο των εναλλακτικών σεναρίων των αναλογιστικών προβολών μας, η μελλοντική βιωσιμότητα του (πάντως, κοινωνικά ανεπαρκούς) ΣΚΑ συνδέεται, άμεσα, με την επέκταση της 3μερούς χρηματοδότησης για όλους τους ασφαλισμένους του κοινωνικο-ασφαλιστικού μας συστήματος (3/9 το κράτος, 2/9 οι εργαζόμενοι, 4/9 οι εργοδότες). Με οποιοδήποτε σενάριο και αν προσεγγίσουμε τη μακροχρόνια βιωσιμότητά του αλλά και την ετήσια διαχειριστική λειτουργία του, το ΣΚΑ θα εμφανισθεί ελλειμματικό σε περίπτωση που αγνοηθεί αυτή η αναγκαιότητα.

Δυστυχώς, σήμερα, το ελληνικό κράτος συμμετέχει, με βάση τα επίσημα στοιχεία του ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ, στη χρηματοδότηση του ΣΚΑ μόλις κατά 2 %, σ' αντίθεση με τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες η κρατική συμμετοχή είναι πολύ υψηλότερη (βλ. Πίνακα 1).

Οποιαδήποτε σκέψη στήριξης της χρηματοδότησης του ΣΚΑ αποκλειστικά από τις εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών (και στη συμμετοχή του κράτους μόνο στις περιπτώσεις των νέο-εισερχόμενων στο σύστημα από 1.1.1993 και εφεξής) πρέπει να εγκαταλειφθεί ως ανεφάρμοστη και ως ισοδυναμούσα με ουσιαστική ανατροπή της ίδιας της έννοιας της κοινωνικής ασφάλισης.

Εννοείται, ότι το πρόβλημα γίνεται εντονότερο αν συνεκτιμηθεί η γνωστή συμπεριφορά του ελληνικού κράτους που αποστέρησε το ΣΚΑ των ίδιων πόρων του και παρεμπόδισε τη δημιουργία ενός κοινωνικού κεφαλαίου με τη συσσώρευση των ετήσιων αποθεματικών του που θα μπορούσε να διασφαλίσει τη μερική χρηματοδότηση της μελλοντικής λειτουργίας του συστήματος. Παρόμοιο κοινωνικό κεφάλαιο ποτέ δεν δημιουργήθηκε στη χώρα μας και γι'

Πίνακας 1
Κρατική συμμετοχή στο κόστος της κύριας σύνταξης

Χώρα	Ύψος κρατικής συμμετοχής
Βέλγιο	Κυμαινόμενο ύψος αναλόγως των αναγκών
Δανία	Καλύπτεται όλο το κόστος της εθνικής σύνταξης
Γερμανία	24% (πλέον ειδικών προσθέτων επιχορηγήσεων)
Ελλάδα	10% (μόνο για όσους νεοασφαλιζονται από 1.1.93) Καλύπτονται και τα τυχόν ελλείμματα
Ισπανία	Καλύπτεται το κόστος των εγγυημένων κατωτάτων ορίων των συντάξεων
Γαλλία	Καλύπτεται το κόστος απαλλαγών εξ εισφορών λόγω μέτρων ενίσχυσης της απασχόλησης
Ιρλανδία	Καλύπτονται τα ελλείμματα (όταν υπάρξουν)
Ιταλία	Καλύπτονται ειδικές κατηγορίες συντάξεων (π.χ. κοινωνικές συντάξεις) πλέον ενός τμήματος της συνολικής δαπάνης για γενικές συντάξεις
Λουξεμβούργο	33%
Ολλανδία	Δεν υπάρχει κρατική συμμετοχή
Νορβηγία	Μερική κάλυψη κόστους εθνικών συντάξεων
Αυστρία	18%
Πορτογαλία	Καλύπτεται το κόστος των κατωτάτων συντάξεων
Φινλανδία	45% (συντάξεων γήρατος), 100% (συντ. επιζώντων)
Σουηδία	10%
Ην. Βασίλειο	Κάλυψη κόστους μόνο ειδικής κατηγορίας συντάξεων (μη ανταποδοτικού χαρακτήρα)

αυτό η ενίσχυση του ΣΚΑ από προσόδους περιουσίας είναι εξαιρετικά χαμηλή ώστε να αδυνατεί να συμβάλει με αξιόλογο ύψος στη χρηματοδότηση του ΣΚΑ.

3. Η μεροληπτική και άδικη αντιμετώπιση των νέων γενεών από το ΣΚΑ της χώρας

Σοβαρότατο πρόβλημα ανακύπτει από την ποσοτική προσέγγιση των αναλογιστικών ισοζυγίων εάν αυτά εκτιμηθούν χωριστά για τις 3 κατηγορίες των δικαιούχων του ΣΚΑ (ήδη συνταξιούχοι, ασφαλισμένοι, νέες γενιές).

Πράγματι, με διατήρηση των σημερινών ρυθμίσεων που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία και με την ποσοτική και αναλογιστική αποτίμηση των ρυθμίσεων αυτών, *οι νέες γενιές όχι μόνον καλύπτουν, εν μέρει, τα ελλείμματα που παρουσιάζουν τα αναλογιστικά ασφαλιστικά ισοζύγια των λοιπών δικαιούχων του Συστήματος αλλά και πρόκειται να λάβουν ουσιαστικά μειωμένες ασφαλιστικές παροχές έναντι των λοιπών.*

Στις προσεγγίσεις μας υπολογίσαμε, με βάση τις ισχύουσες, σήμερα, διατάξεις, τα μακροχρόνια (για τα προσεχή 50 έτη δηλαδή με είσοδο στο Σύστημα μέχρι το τέλος του 2050 αλλά με παρακολούθηση όλων όσων θα εισέλθουν μέχρι και τη συνταξιοδότησή τους) αναλογιστικά ισοζύγια των τριών κατηγοριών των δικαιούχων και διαπιστώσαμε ότι οποιοδήποτε σενάριο και αν ακολουθήσουμε:

- Οι ήδη συνταξιούχοι εμφανίζουν έντονα ελλειμματικό μακροχρόνιο αναλογιστικό ισοζύγιο,
- Οι εν ενεργεία (αυριανοί συνταξιούχοι) εμφανίζουν ελλειμματικό, ομοίως και ανάλογο σε σχέση με τους ήδη συνταξιούχους, μακροχρόνιο αναλογιστικό ισοζύγιο, ενώ
- Οι νέες γενιές, παρά τις μειωμένες ασφαλιστικές τους προσδοκίες, παρουσιάζουν πλεονασματικό μακροχρόνιο αναλογιστικό ισοζύγιο και αναιρούν, εν μέρει, τα ελλείμματα των προηγούμενων κατηγοριών.

Οι αναντίρρητες διαπιστώσεις μας αυτές, μας επιβάλλουν να αξιώσουμε την ανατροπή των ρυθμίσεων του Ν. 2084/1992 που αναγνωρίζουν ποσοστό αναπλήρωσης κύριας σύνταξης για τους νέους 60% (έναντι αντίστοιχου ποσοστού για τους πριν από την 1.1.1993 εισελθόντες στο σύστημα 80%). Η αξίωσή μας αυτή, βέβαια, ισχυρό έδαφος στήριξης και στις διαπιστώσεις μας για το χαμηλό πραγματικό δείκτη αναπλήρωσης (44%).

4. Η κυρίαρχη σημασία του ύψους του επιτοκίου για τον προσδιορισμό της παρούσας αξίας του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος

Για τον υπολογισμό του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος στηριχθήκαμε στην παραδοχή λειτουργίας του Συστήματος για μια περίοδο 85 ετών, με την έννοια ότι παρακολουθούμε τους εισερχόμενους στο Σύστημα για τα προσεχή 50 χρόνια αλλά μέχρι τη συνταξιοδότηση και του τελευταίου απ' αυτούς.

Επίσης, πραγματοποιήσαμε αναλογιστικές προσεγγίσεις, με εναλλακτικά επιτόκια προεξόφλησης της παρούσας αξίας του τελικού αποτελέσματος λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης για την πιο πάνω περίοδο 3%, 4% και 5%.

Το τελικό αποτέλεσμα της λειτουργίας αυτής είναι ελλειμματικό και, βέβαια, διευρύνεται όσο υποχωρούμε από το μεγαλύτερο στο μικρότερο επιτόκιο (διατηρουμένων όλων των λοιπών παραμέτρων σταθερών).

Επίσης, το μακροχρόνιο αναλογιστικό έλλειμμα του Συστήματος διαφοροποιείται, χωρίς να μετατρέπεται, ποτέ, σε πλεόνασμα, αναλόγως με την κατηγορία των δικαιούχων που λαμβάνεται, εκάστοτε, ως βάση υπολογισμού.

Ως γενικό αλλά κυρίαρχο χαρακτηριστικό θα μπορούσε να παρατηρηθεί ότι ακόμη και πολύ μικρές διαφοροποιήσεις στο επιτόκιο συνεπιφέρουν πολύ υψηλές μεταβολές στη διαμόρφωση του τελικού ελλείμματος. Η διαπίστωση αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία αφού μπορεί να ισχύσει και για το παρελθόν, για τις περιόδους δηλαδή, εκείνες κατά τις οποίες το ΣΚΑ απεστερείτο των αποθεματικών του και παρεμποδίζετο να σχηματίσει το απαραίτητο κοινωνικό κεφάλαιο που θα μπορούσε να στηρίξει, έστω και μερικώς, τη σημερινή αλλά και τη μελλοντική απρόσκοπτη λειτουργία του (βλ. αμέσως επομένη ενότητα).

5. Η απουσία συσσωρευμένου κοινωνικού κεφαλαίου και η αδυναμία μερικής χρηματοδότησης του ΣΚΑ από ίδια περιουσιακά στοιχεία

Στις λοιπές χώρες μέλη της Ε.Ε. οι εθνικές κυβερνήσεις, από τους πρώτους κιόλας χρόνους της λειτουργίας των ΣΚΑ των χωρών τους, προνόησαν ώστε τα ετήσια κεφαλαιακά πλεονάσματα της λειτουργίας τους να συσσωρεύονται και να δημιουργούν ένα συνεχώς διευρυνόμενο κοινωνικό κεφάλαιο. Το κοινωνικό αυτό κεφάλαιο έχει, ήδη, οδηγήσει στο σχηματισμό αξιόλογης

περιουσίας του εθνικού, κατά χώρα, ΣΚΑ ώστε η επενδυτική αξιοποίηση της περιουσίας αυτής να αποδίδει πρόσθετους πόρους στο Σύστημα και να χρηματοδοτεί, εν μέρει, τις δαπάνες της ετήσιας λειτουργίας του.

Στην Ελλάδα, αντιθέτως, το κράτος ακολούθησε τη γνωστή συμπεριφορά και υπεχρέωσε το ΣΚΑ να καταθέτει, από τους πρώτους κιόλας χρόνους της λειτουργίας του (Α.Ν. 1611/ 1950), υποχρεωτικώς (ατόκως, επί 25 χρόνια και με χαμηλότατο επιτόκιο έκτοτε), τα ετήσια κεφαλαιακά πλεονάσματά του στην Τράπεζα της Ελλάδος που, με τη σειρά της υποχρεωνόταν να τα διαθέτει, μέσω των εμπορικών Τραπεζών, στην ελληνική βιομηχανία και το ελληνικό εμπόριο.

Πέραν αυτής της υποχρέωσης, το ελληνικό κράτος ιδιοποίησε, σε πολλές περιπτώσεις, τα εκάστοτε υφιστάμενα κεφαλαιακά αποθεματικά του ΣΚΑ για να καλύψει, έκτακτες και μη, ανάγκες του κρατικού προϋπολογισμού.

Συνέπεια της συμπεριφοράς αυτής του ελληνικού κράτους ήταν να αποστερηθεί το ΣΚΑ δικών του περιουσιακών στοιχείων και να διαπιστώνεται, πλέον, ανυπαρξία οποιουδήποτε αξιόλογου κοινωνικού κεφαλαίου που θα μπορούσε να στηρίξει, χρηματοδοτικά, την αυριανή ομαλή λειτουργία του Συστήματος. Είναι, πράγματι, σημαντική η παρατήρηση ότι η συμπεριφορά του ελληνικού κράτους δεν αναφέρεται μόνο στο παρελθόν αλλά επισύρει σοβαρές συνέπειες και για το μέλλον και γι αυτό δεν μπορεί να αγνοηθεί στην προσπάθεια οικοδόμησης ενός μακρόχρονα βιώσιμου ΣΚΑ.

Η σημασία της πρακτικής αυτής του ελληνικού κράτους για το μέλλον του Συστήματος μπορεί να εκτιμηθεί, αν προσεγγίσουμε τα διαχειριστικά αποτελέσματα των αμέσως προσεχών ετών (με βάση τις ισχύουσες σήμερα νομοθετικές ρυθμίσεις και) με εναλλακτικό συνυπολογισμό της περιουσίας του ΣΚΑ στο ύψος των 5,6 τρις δρχ. (όση είναι δηλαδή η πραγματική κινητή και ακίνητη περιουσία του ΣΚΑ σήμερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του Κοινωνικού Προϋπολογισμού του 2000) και στο ύψος των 20,- τρις δρχ. (όση δηλαδή θα μπορούσε να είναι, σύμφωνα με μια εκτίμηση, η περιουσία του ΣΚΑ σήμερα, αν δεν είχαν αφαιρεθεί απ' αυτό ίδια περιουσιακά στοιχεία).

Με βάση τις αντίστοιχες μετρήσεις, η περιουσία των 5,6 τρις θα μπορούσε να διασφαλίσει, έστω και με την ανάλωσή της, την απρόσκοπτη λειτουργία του ΣΚΑ μέχρι και το έτος 2003. Αντιθέτως, σημερινή περιουσία του ΣΚΑ 20,- τρις μπορεί να εγγυηθεί την απρόσκοπτη λειτουργία του ΣΚΑ μέχρι και του έτους 2023-2024 (αναλόγως των αντίστοιχων παραδοχών επιτοκίων και ποσοστών απασχόλησης).

Ως τελικό συμπέρασμα των προσεγγίσεων αυτών προκύπτει, ότι, η απουσία κοινωνικού κεφαλαίου και η αδυναμία μερικής, έστω, χρηματοδότησης των εκταμιεύσεων του ΣΚΑ από τις αποδόσεις του κοινωνικού κεφαλαίου, δεν χρεώνεται, απλώς, στο ελληνικό κράτος αλλά και επενεργεί σαφώς αρνητικά στη μελλοντική βιωσιμότητα του ΣΚΑ. *Συνιστά, συνεπώς, ένα, ακόμη, λόγο για τη θέσπιση της 3μερούς χρηματοδότησης για όλους τους ασφαλισμένους και όχι μόνο για τους νεοεισερχόμενους στο Σύστημα από 1.1.1993 και εφεξής.*

Προσθέτουμε, τέλος, ότι, *έχουμε την πεποίθηση ότι, στη μελέτη των Άγγλων θα αγνοείται αυτή η διάσταση του προβλήματος δηλαδή το παρελθόν και γι αυτό τα αντίστοιχα συμπεράσματά τους θα είναι επισφαλής.* Η εκτίμησή μας αυτή στηρίζεται στη φύση της ειδίκευσης των Άγγλων μελετητών που είναι, απλώς, υπολογιστική και εξαντλείται σε αναλογιστικές προβολές, χωρίς αναφορά σε παρεμβάσεις του παρελθόντος καθαρώς ποιοτικές (αλλά με ποσοτικές μακροχρόνιες επιπτώσεις).

6. Η σημασία του ποσοστού απασχόλησης και της μείωσης της ανεργίας στη διαμόρφωση του αναλογιστικού ισοζυγίου του ΣΚΑ

Η συσχέτιση της βιωσιμότητας του ΣΚΑ με την εξέλιξη της ανεργίας και του ποσοστού απασχόλησης είναι δεδομένη. Η ποσοτικοποίηση της συσχέτισης αυτής μέσα στα πλαίσια της ελληνικής οικονομίας και η μέτρηση των επιπτώσεων από τη μείωση της ανεργίας και την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης του πληθυσμού των ηλικιών 15-64 ετών, αποτέλεσε θέμα ιδιαίτερης σημασίας για τις αναλογιστικές μας προβολές.

Κρίναμε σκόπιμο να προσεγγίσουμε το ζήτημα αυτό, με δεδομένα πληθυσμιακά υποδείγματα εξέλιξης του συνολικού πληθυσμού αλλά και της ηλικιακής δομής του, σε 3 εναλλακτικά σενάρια: με ποσοστό απασχόλησης μέχρις 62%, μέχρις 72% και μέχρις 82%.

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η μεταβολή του ποσοστού απασχόλησης με μείωση της ανεργίας συνιστά ουσιώδη λόγο μεταβολής του αντίστοιχου μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος.

7. Διάκριση μεταξύ μακροχρόνιου αναλογιστικού και ετήσιου διαχειριστικού ελλείμματος

Ο σχηματισμός σαφούς αντίληψης για την έννοια και το περιεχόμενο των δύο αυτών διαφορετικών εννοιών και της εντελώς χωριστής λειτουργίας εκάστου, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την κατανόηση των ασφαλιστικών μεγεθών και της μελλοντικής προοπτικής τους.

Το ετήσιο έλλειμμα (ή πλεόνασμα) έχει, κυρίως, *διαχειριστικό χαρακτήρα και απεικονίζει την ετήσια σχέση μεταξύ εισροών και εκροών του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (προϊόν ετήσιας διαχείρισης)*. Σαφή ιδέα του ελλείμματος (η πλεονάσματος) αυτού μπορούμε να σχηματίσουμε αν το συνδέσουμε με τον ετήσιο *“ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ”* και το αντιληφθούμε ως *το αποτέλεσμα της συσχέτισης των εσόδων με τις πληρωμές του*.

Ακριβώς, λόγω της ετήσιας εκτίμησής του για τον προσδιορισμό του αντίστοιχου CASH-FLOW του ΣΚΑ (ή και μεμονωμένου ασφαλιστικού οργανισμού) το ετήσιο έλλειμμα έχει επείγοντα χαρακτήρα και χρήζει άμεσης αντιμετώπισης.

Αντίθετα, η παρούσα αξία του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος αποτελεί *απλή ένδειξη των μακροχρόνιων μελλοντικών τάσεων της λειτουργίας του ΣΚΑ και, συνεπώς, παρέχει χρόνο μελέτης και αντιμετώπισης με την έγκαιρη επιλογή των καταλληλότερων μέτρων πολιτικής.*

Το μακροχρόνιο αναλογιστικό έλλειμμα στηρίζεται σε συγκεκριμένες μακροοικονομικές, δημογραφικές και κοινωνικο-ασφαλιστικές παραδοχές. Συνιστά, ένα δείκτη, απλώς, των προοπτικών του Συστήματος που ισχύει μόνο εάν ισχύουν και οι εκάστοτε παραδοχές.

Η αξία του δείκτη της παρούσας αξίας του μακροχρόνιου ελλείμματος (ή και πλεονάσματος) έγκειται στο ότι αυτός αποτελεί *το συμψηφιστικό αποτέλεσμα όλων των παραμέτρων δηλαδή τόσο των εσωτερικών (κοινωνικο-ασφαλιστικών) όσο και των εξωτερικών (συνολική λειτουργία της οικονομίας)*. Εξάλλου, η χρησιμότητα του δείκτη συνίσταται στο ότι αυτός μας υποδεικνύει την κατεύθυνση των μέτρων πολιτικής που πρέπει, εκάστοτε, να ληφθούν, όχι περιοριστικώς, στο κοινωνικο-ασφαλιστικό πεδίο αλλά στο ευρύτερο πεδίο λειτουργίας της συνολικής οικονομίας.

Με βάση τα πορίσματα των μετρήσεών μας, η παρούσα αξία του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος διαφοροποιείται αυξομειούμενη, αναλόγως της έκτασης μεταβολής των βασικών παραδοχών μας (π.χ. απασχόληση, επιτόκιο). Σε κάθε περίπτωση, όμως και με οποιοδήποτε σενάριο παραδοχών

και αν επιχειρήσαμε να προσδιορίσουμε την παρούσα αξία του μακροχρόνιου αναλογιστικού αποτελέσματος της λειτουργίας του ΣΚΑ, το αποτέλεσμα αυτό υπήρξε ελλειμματικό.

Όλα αυτά σημαίνουν ότι, με βάση τα σημερινά ποσοτικοποιημένα στοιχεία του ΣΚΑ της χώρας μας (που βασίζονται, βέβαια, στο υφιστάμενο σχετικό νομικό πλαίσιο) και πριν από την επενέργεια οποιωνδήποτε παρεμβάσεων μεταρρύθμισης, *αν το ελληνικό ΣΚΑ “κατέβαζε τα ρολά” και εκκαλείτο να εξοφλήσει όλες (δηλαδή, όχι μόνο τις ληξιπρόθεσμες) τις, σήμερα, εκ του νόμου γεγεννημένες και υφιστάμενες υποχρεώσεις του, προς όλους τους δικαιούχους, θα διαπίστωνε ότι θα του έλλειπαν τα ποσά της παρούσας αξίας του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος.*

Επισημαίνουμε, ότι, για τον υπολογισμό των μακροχρόνιων υποχρεώσεων του Συστήματος, τα IAS (International Accounting Standards) επιβάλλουν την συνεκτίμηση και των κλασματικών, μη ληξιπρόθεσμων αλλά εξελισσομένων, υποχρεώσεων του Συστήματος προς συγκεκριμένη κατηγορία δικαιούχων π.χ. σε περίπτωση ασφαλισμένου δικαιούμενου σύνταξης μετά συμπλήρωση χρόνου 35 ετών και έχοντος, ήδη, συμπληρώσει 10 έτη, το κλασματικό τμήμα της σύνταξης των 10/35 θα εμφανισθεί ως ήδη υφιστάμενη, έστω και μη ληξιπρόθεσμη αλλά, μελλοντικώς καταβλητέα, υποχρέωση του ΣΚΑ.

Συμπέρασμα: η παρούσα αξία του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος του ελληνικού ΣΚΑ αποτελεί απλώς την εικόνα των μελλοντικών προοπτικών του Συστήματος, υπό την προϋπόθεση και μόνον ότι το παρόν νομοθετικό πλέγμα των ρυθμίσεων του Συστήματος δεν θα μεταβληθεί στο μέλλον. Κατά συνέπεια, έχει σχετική σημασία και πάντως, μας δίδει τον αναγκαίο χρόνο μελέτης και επιλογής των κατάλληλων θεσμικών ρυθμίσεων για την αποτελεσματική και βιώσιμη μεταρρύθμιση του Συστήματος.

Αντίθετα, τα βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα της ετήσιας διαχείρισης του ΣΚΑ ενέχουν χαρακτήρα επείγοντος και συνεπώς, απαιτούν άμεση αντιμετώπιση.

Από την άλλη πλευρά, όμως, τα μακροχρόνια αναλογιστικά ελλείμματα δεικνύουν μια γενικότερη δομικού χαρακτήρα ανισορροπία του ΣΚΑ αφού συμψηφίζουν τα αποτελέσματα μεγάλου αριθμού πλεονασματικών και ελλειμματικών ετήσιων διαχειρίσεων και απαιτούν αναπότρεπτες παρεμβάσεις, ενώ τα ετήσια διαχειριστικά ελλείμματα ενδέχεται να έχουν εντελώς πρόσκαιρο χαρακτήρα και να υποδηλούν απλώς, όλως πρόσκαιρη, έλλειψη ρευστότητας, χωρίς να οφείλονται σε δομικές αδυναμίες του Συστήματος και χωρίς να προ-

δικάζουν μελλοντικές ανατροπές της ομαλής και αποτελεσματικής λειτουργίας του.

8. Με δεδομένη τη διαπίστωση ελλειμμάτων υπάρχει κίνδυνος κατάρρευσης του ελληνικού ΣΚΑ;

Το ερώτημα ενέχει κινδυνολογικό και μόνο χαρακτήρα και τίθεται σκόπιμα για να μεγιστοποιήσει τις υφιστάμενες αδυναμίες και να υποβάλει την “ψυχολογική” παραδοχή από την κοινή γνώμη της ανάγκης περικοπών των παρεχόμενων ασφαλιστικών δικαιωμάτων.

Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει ο παραμικρός κίνδυνος κατάρρευσης ενός ΣΚΑ, αφού, τελικός εγγυητής των πληρωμών των παροχών του Συστήματος είναι ο κρατικός προϋπολογισμός και συνεπώς, μόνον εάν πτωχεύσει το ίδιο το κράτος ανακύπτει το θεωρητικό, πάντως, ενδεχόμενο να καταρρεύσει και το ΣΚΑ.

Ιστορικά, επίσης, δεν υπάρχει προηγούμενο κατάρρευσης (αναστολής πληρωμών) ενός ΣΚΑ.

Κατά τούτο, άλλωστε, διακρίνεται, κυρίως, η κοινωνική από την ιδιωτική ασφάλιση. Στην ιστορία της ιδιωτικής ασφάλισης μπορούν να εντοπιστούν πολυάριθμες, σε διεθνές επίπεδο, περιπτώσεις αδυναμίας εξόφλησης των συμβατικών υποχρεώσεων της.

Εξάλλου, η υποχρεωτικότητα της κοινωνικής ασφάλισης συνεπάγεται και τη μέριμνα του κράτους για την οπωσδήποτε εξόφληση των κοινωνικο-ασφαλιστικών υποχρεώσεων του Συστήματος. Υποχρεωτική εκ του νόμου συμμετοχή του πολίτη στην κοινωνική ασφάλιση και ενδεχόμενη αδυναμία εξόφλησης των υποχρεώσεών της δεν συμβιβάζονται.

Τέλος, μη καταβολή των συντάξεων σημαίνει ότι ένα εξαιρετικά πληθές τμήμα του πληθυσμού εγκαταλείπεται στην τύχη του, χωρίς οποιοδήποτε εισόδημα, με βέβαιη και άμεση συνέπεια την κοινωνική έκρηξη. Κανένα κράτος δεν μπορεί να προχωρήσει, ούτε και προσωρινά, σε μια παρόμοια επιλογή.

Με βάση τα πιο πάνω, θεωρούμε ως στερούμενο σοβαρότητας, οποιονδήποτε ισχυρισμό περί πιθανότητας κατάρρευσης του κοινωνικο-ασφαλιστικού Συστήματος της χώρας, ασχέτως αν ο ισχυρισμός αυτός επικαλείται, προς επίρρωση ή προς στήριξη του, το μακροχρόνιο αναλογιστικό ή το βραχυπρόθεσμο ετήσιο διαχειριστικό έλλειμμα του ΣΚΑ.

Όλα αυτά, όμως, δεν σημαίνουν ότι το κράτος δεν πρέπει να τηρεί σωστά

τους λογαριασμούς κοινωνικής ασφάλισης και να παρακολουθεί τις εισροές και τις εκροές του Συστήματος αλλά και να μεριμνά για το σχηματισμό του αναγκαίου κοινωνικού κεφαλαίου για την ενίσχυση της χρηματοδότησης του ΣΚΑ και τη βελτίωση των παροχών του. Ο ενυπάρχων κίνδυνος (που έχει ιστορικά επαληθευθεί και στην Ελλάδα) είναι η μεταφορά πόρων του ΣΚΑ από τους λογαριασμούς του Συστήματος σε άλλους “κωδικούς” με συνέπεια τον περιορισμό της δυνατότητας βελτίωσης των ασφαλιστικών παροχών και διάθεσης των πόρων αυτών σε εξω-ασφαλιστικές αιτίες.

9. Ποιος και πώς θα καλύψει τα ελλείμματα του ΣΚΑ;

Είναι σαφές ότι πρόβλημα μπορεί να υπάρξει μόνο για την περίπτωση του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος αφού για τις περιπτώσεις των, έστω και συνεχιζόμενων ετήσιων διαχειριστικών ελλειμμάτων χωρίς αυτά να συνδέονται με αντίστοιχα μακροχρόνια ελλείμματα, έχουμε απλό πρόβλημα ρευστότητας που μπορεί να αντιμετωπισθεί με προεξόφληση των μελλοντικών, εγγύτερων ή απώτερων, πλεονασμάτων του Συστήματος.

Η στατική, όμως και απλώς αριθμητική εξέταση του προβλήματος είναι απολύτως λανθασμένη. Για τον προσδιορισμό των μακροχρόνιων ελλειμμάτων δεν λαμβάνονται υπόψη μόνον καθαρώς κοινωνικο-ασφαλιστικοί συντελεστές αλλά συνεκτιμώνται και άλλες παράμετροι, μακρο-οικονομικής φύσης, της εθνικής οικονομίας, κείμενοι εκτός του κύκλου των κοινωνικο-ασφαλιστικών μεγεθών (ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης, επιλογή επενδύσεων σε σχέση με την αντιμετώπιση της ανεργίας και την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης, διαρθρωτικές αναπροσαρμογές της οικονομίας κλπ). Γι' αυτό και η αντιμετώπιση του θέματος, αποκλειστικώς, μέσα στα πλαίσια του ΣΚΑ θα αποδειχθεί αλυσιτελής και ενδεχομένως αδύνατη. Επιβάλλεται η ένταξή του στη λειτουργία της συνολικής οικονομίας και η συνεξέτασή του με τις λοιπές παραμέτρους της.

Στα πλαίσια αυτής της λογικής, η διαπίστωση της ύπαρξης ενός ελλείμματος π.χ. 50,- τρις δρχ. παρούσας αξίας (για μια περίοδο 50 ετών), δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να βρούμε σε ποιους και με ποια αναλογία θα επιμερίσουμε αυτό το ποσό, για να τους καλέσουμε, εν συνεχεία, να το πληρώσουν. Ασφαλώς, μπορεί να αποδειχθεί αναγκαίο να προχωρήσουμε σ' αυτές τις επιλογές και σ' αυτούς τους επιμερισμούς για ένα τμήμα αυτού του ποσού.

Το κρίσιμο ερώτημα όμως, είναι πόσο τμήμα αυτού του ποσού θα κατορθωθεί να καλυφθεί από τη συνολική λειτουργική αποδοτικότητα της οικονο-

μίας ώστε να οδηγηθούμε στην οιονεί αυτόματη μείωση του ελλείμματος. Αυτά σημαίνουν ότι θα πρέπει να δούμε ποιες διαρθρωτικές αλλαγές έχει ανάγκη η ελληνική οικονομία ώστε η πραγματοποίησή τους να οδηγήσει σε περαιτέρω ανάπτυξη, από την οποία θα επωφεληθεί και το ΣΚΑ (π.χ. αύξηση της απασχόλησης, περιορισμός της ανεργίας, επιλογή επενδυτικών κινήτρων, μεταβολές στο φορολογικό σύστημα, πολιτική μισθών κλπ).

Η απομυθοποίηση της σημασίας του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος προκύπτει και από τις εξαιρετικά μεγάλες αποκλίσεις που αυτό εμφανίζει, ανάλογα με τις, κατά περίπτωση παραλλάσσουσες, παραδοχές που αποτελούν τη βάση υπολογισμού του.

Στις δικές μας προσεγγίσεις, το μακροχρόνιο αναλογιστικό έλλειμμα κυμαίνεται (για το ίδιο ποσοστό απασχόλησης 62 % και για το σύνολο των ασφαλιστικών ταμείων πλην ΟΓΑ, ΝΑΤ και ΔΗΜΟΣΙΟΥ) από 26,6 τρις δρχ. (με επιτόκιο 5%), μέχρις 68,8 τρις δρχ. (με επιτόκιο 3%), ενώ με επιτόκιο 4% το έλλειμμα φθάνει τα 42,7 τρις δρχ.

Αν αναγάγουμε τα μεγέθη αυτά του ελλείμματος σε ποσοστό του ΑΕΠ θα οδηγηθούμε στη διαπίστωση ότι το μακροχρόνιο αναλογιστικό έλλειμμα ανέρχεται:

- Στο 64,89 % του ΑΕΠ, με επιτόκιο 5 %,
- Στο 104,20 % του ΑΕΠ, με επιτόκιο 4 % και
- Στο 167,88 % του ΑΕΠ, με επιτόκιο 3 %.

Γίνεται, κατά συνέπεια, εμφανής η όλως σχετική σημασία του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος και η σαφώς ενδεικτική και υπό την προϋπόθεση επαλήθευσης των παραδοχών υπολογισμού του τελούσα, αξία και χρησιμότητά του.

Στην περίπτωση των δικών μας αναλογιστικών προσεγγίσεων στηριχθήκαμε, μεταξύ άλλων, στην αύξηση της απασχόλησης, ετησίως, κατά 174.000 άτομα. Κατά συνέπεια, εάν επιτευχθεί υψηλότερο μέγεθος στην ετήσια απασχόληση, το μακροχρόνιο αναλογιστικό έλλειμμα του Συστήματος περιορίζεται.

Συμπέρασμα: η αντιμετώπιση του μακροχρόνιου αναλογιστικού ελλείμματος του ΣΚΑ δεν αποτελεί, απλώς, αριθμητική πράξη επιμερισμού της εξόφλησής του μεταξύ συγκεκριμένων υποχρέων (π.χ. κράτος, εργαζόμενοι, εργοδότες) και σε συγκεκριμένες αναλογίες αλλά συμπλέκεται και με τη γενικότερη λειτουργικότητα και αποδοτικότητα της συνολικής εθνικής οικονομίας που, μεταξύ άλλων συνεπειών, μπορεί και να εξαλείψει ολοσχερώς ή να περιορίσει

αισθητά ή να μεταθέσει χρονικά, το προς εξόφληση ύψος του μακροχρόνιου ελλείμματος.

Στα πλαίσια της λογικής αυτής η εκάστοτε αποφασιζόμενη οικονομική πολιτική οφείλει να συνεκτιμά και τις επιπτώσεις της στη λειτουργία και την απόδοση και του ΣΚΑ της χώρας.

10. Παρακολούθηση των εξελίξεων στην Ε.Ε.

Επιπτώσεις από την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ

Η ΓΣΕΕ παρακολουθεί ανελλιπώς και με ιδιαίτερη προσοχή τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μετά την ένταξη, μάλιστα, της χώρας στην ΟΝΕ. Η απόφαση κορυφής της Λισσαβόνας για τη συγκρότηση Ειδικής Υψηλού Επιπέδου Επιτροπής με απώτερο στόχο την εναρμόνιση των εθνικών ΣΚΑ των κρατών μελών, η έναρξη λειτουργίας της Επιτροπής αυτής αλλά και οι κατευθυντήριες γραμμές που δόθηκαν με την Ανακοίνωση 622/2000 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μας κρατούν σε διαρκή εγρήγορση.

Εξάλλου, η θέση, ως πρώτιστων στόχων της ΟΝΕ του χαμηλού πληθωρισμού και των υγιών δημόσιων οικονομικών (άρθρα 104Γ παρ. 1 και 105 παρ. 1 της Συνθήκης για την Ε.Ε.) και η υποχρέωση πειθάρχησης όλων των λοιπών επιδιώξεων σ' αυτούς τους "πρώτιστους" στόχους, μας κρατούν σε εντεινόμενη ανησυχία για τις διαφαινόμενες επιπτώσεις των ρυθμίσεων αυτών στην πορεία της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα.

11. Το προτεινόμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύστημα των τριών πυλώνων και η θέση της ΓΣΕΕ

Είναι γνωστό ότι με την πιο πάνω αναφερθείσα Ανακοίνωσή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τη λειτουργία ενός συστήματος 3 πυλώνων:

- της κύριας σύνταξης,
- της επικουρικής (επαγγελματικής) σύνταξης και
- της ιδιωτικής ασφάλισης.

Η πρόταση αυτή της Ε. Επιτροπής συνοδεύεται με την εισήγηση περιορισμού της κύριας σύνταξης και διόγκωσης της επικουρικής και της ιδιωτικής.

Η ΓΣΕΕ έχει την άποψη ότι η ιδιωτική ασφάλιση δεν μπορεί να αποτελέσει ιδιαίτερο πυλώνα της κοινωνικής ασφάλισης. Χωρίς να επιθυμούμε να αντιδικήσουμε με τις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες που, άλλωστε, παρέχουν θέσεις εργασίας σε μια εποχή εκτεταμένης ανεργίας, δεν αποδεχόμαστε,

σε καμία περίπτωση, την υποκατάσταση της κοινωνικής ασφάλισης από την ιδιωτική. Οι ρόλοι τους είναι εντελώς διακριτοί και οι κοινωνικές ομάδες προς τις οποίες απευθύνονται, επίσης, διαφορετικές.

Συνεπώς, οποιεσδήποτε σκέψεις για υποχρεωτικότητα υπαγωγής στην ιδιωτική ασφάλιση θα μας βρουν σαφώς αντιθέτους και, μάλιστα, με κλιμακούμενη αντίδραση.

Αντίθετα, η ΓΣΕΕ αποδέχεται το ρόλο της επικουρικής ασφάλισης που, άλλωστε, έχει επαγγελματικό χαρακτήρα και μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ συνδικάτων και εργοδοτικών οργανώσεων. Η πρακτική αυτή της δημιουργίας Επικουρικών Ταμείων ή Λογαριασμών με υπογραφή Ειδικών Συλλογικών Συμβάσεων, ακολουθείται, εδώ και μερικά χρόνια, σε μεγάλες χώρες της Ε.Ε., με συνεχώς διευρυνόμενο ρυθμό. Στην Ελλάδα, όμως, έχει απαγορευθεί η δημιουργία παρόμοιων Λογαριασμών και υπενθυμίζουμε ότι με την “ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ” μας έχουμε, ήδη, ζητήσει την κατάργηση των απαγορευτικών αυτών διατάξεων. Επισημαίνουμε, ακόμη, ότι, με την ισχύουσα νομοθετική ρύθμιση, ενώ απαγορεύεται η συμφωνία εργαζομένων και εργοδοτών για την ίδρυση επικουρικού ταμείου ή λογαριασμού, είναι, αντιθέτως, επιτρεπτή η καταφυγή σε ιδιωτική ασφαλιστική εταιρεία για την ομαδική ασφάλιση του προσωπικού συγκεκριμένης επιχείρησης.

Εννοείται, ότι, η αποδοχή της δημιουργίας των επικουρικών Ταμείων δεν πρέπει να έχει οποιαδήποτε επίπτωση στην κύρια σύνταξη που για τη ΓΣΕΕ οφείλει να διατηρήσει κυριαρχική παρουσία στο ΣΚΑ. Η επικουρική επαγγελματική σύνταξη πρέπει να λειτουργεί παράλληλα με την κύρια και ανεξάρτητα από αυτήν αλλά και πρέπει να καλύπτει όλους τους ασφαλισμένους (όσοι δεν μπορούν να υπογράψουν ευνοϊκότερες Συλλογικές Συμβάσεις θα υπαχθούν στις γενικές ρυθμίσεις του TEAM-ETEAM).

12. Η αναγκαιότητα κατάρτισης Μητρώου Ασφαλισμένων και Συνταξιούχων

Το θέμα είναι γνωστό αφού, άλλωστε, έχει νομοθετηθεί η εφαρμογή του θεσμού. Ατυχώς, μέχρι σήμερα, η κατάρτιση του Μητρώου δεν έχει εφαρμοσθεί, με σοβαρές συνέπειες.

Εξάλλου, η διπλοεγγραφή ασφαλισμένων ή συνταξιούχων στα Μητρώα περισσότερων ασφαλιστικών Ταμείων ή η καθυστέρηση διαγραφής των συνταξιοδοτούμενων από τα Μητρώα των ασφαλισμένων έχει ως αποτέλεσμα και

τον ... πολλαπλασιασμό του ελληνικού πληθυσμού στον ετήσιο “ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ”.

13. Εισφοροδιαφυγή και εισφοροκλοπή

Αναπόγραφες επιχειρήσεις και ανασφάλιστοι εργαζόμενοι

Η επιμονή της εξακολούθησης ενός φαινομένου που έχει, ήδη, επισημανθεί εδώ και καιρό από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΙΚΑ, με αλληπάλληλες γραπτές αναφορές των εντεταλμένων οργάνων του, ξεφεύγει, πλέον, από τα όρια της λογικής.

Όταν οι αρμόδιες υπηρεσίες υπολογίζουν την εκτός ασφάλισης εργασία στο απίστευτο ύψος του 25% του συνόλου των απασχολούμενων και επισημαίνουν ότι αδυνατούν να πραγματοποιούν τους αναγκαίους ελέγχους επειδή δεν έχουν το απαιτούμενο προσωπικό αλλά δεν λαμβάνεται οποιαδήποτε μέριμνα για την ανάλογη ενίσχυσή τους με το ζητούμενο προσωπικό, αντιλαμβάνεται κανείς ότι η λογική έχει δραπετεύσει από τη χώρα μας.

14. Θεσμός αναλογικών συντάξεων για ηλικιωμένους ανέργους

Το πρόβλημα αναφέρεται στην κατηγορία των ανέργων που απώλεσαν την εργασία τους σε μεγάλη ηλικία και αδυνατούν, πλέον, να βρουν άλλη δουλειά και να συμπληρώσουν τις προϋποθέσεις του αναγκαίου συντάξιμου χρόνου.

Η πρότασή μας συνίσταται στη θέσπιση της δυνατότητας, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, να λαμβάνουν αναλογική, προς τα έτη ασφάλισης και τις εισφορές που έχουν καταβάλλει, σύνταξη, μετά τη συμπλήρωση, βέβαια, του προβλεπόμενου και για τους λοιπούς ορίου ηλικίας.

15. Ομαδοποιήσεις ασφαλιστικών Ταμείων

Ασφαλώς, το πρόβλημα του παρελθόντος δεν υφίσταται, πλέον, σε σημαντικό βαθμό, αφού:

- Στον τομέα της κύριας σύνταξης ο αριθμός των υφισταμένων, σήμερα, ασφαλιστικών Ταμείων έχει περιορισθεί, ενώ
- Στον τομέα της επικουρικής σύνταξης η ομαδοποίηση δεν είναι, πάντοτε, επιθυμητή αλλ’ ούτε και εφικτή (αφού πρόκειται περί επαγγελματικής σύνταξης).

Η θέση μας είναι, πάντως, ότι, σε καμμιά περίπτωση, δεν είναι επιτρεπτή

η ομαδοποίηση ασφαλιστικών ταμείων (κύριων ή επικουρικών) χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων τους.

16. Μη μισθολογικό κόστος εργασίας

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των σχετικών στοιχείων (βλ. Πίνακα 2), το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών για κύρια σύνταξη που καταβάλλουν οι εργοδότες στην Ελλάδα δεν μπορεί να θεωρηθεί υπερβολικό σε σχέση με το αντίστοιχο ύψος που καταβάλλεται από τους εργοδότες στις λοιπές χώρες μέλη της Ε.Ε.

Αν συνεκτιμηθεί, μάλιστα και το χαμηλό, σε σύγκριση με τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες, ύψος των μισθών και ημερομισθίων στη χώρα μας, δεν μπορούμε να δεχθούμε ούτε συζήτηση για μείωση των εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών.

Πίνακας 2
*Ύψος εργατικών και εργοδοτικών εισφορών
κλάδου κύριας σύνταξης γήρατος και επιζώντων*

Χώρα	Εργαζομένων	Εισφορές	
		Εργοδοτών	Σύνολο
Ελλάδα	6,67 %	13,33 %	20, - %
Γερμανία	9,65 %	9,65 %	19,30 %
Γαλλία	6,55 %	8,20 %	14,75 %
Ιταλία	8,89 %	23,81 %	32,70 %
Λουξεμβούργο	8, - %	8, - %	16, - %
Ολλανδία	19,15 %	-	19,15 %
Αυστρία	10,25 %	12,55 %	22,80 %
Φινλανδία	-	2,4 - 4,9 %	2,4 - 4,9 %
Σουηδία	-	10,21 %	10,21 %

Σημειώσεις:

1. Για τον υπολογισμό των πιο πάνω εισφορών υπάρχουν, διαφορετικά, κατά περίπτωση, ανώτατα όρια
2. Στις πιο πάνω εισφορές πρέπει να προστεθούν και τα ποσοστά ή ποσά της κρατικής συμμετοχής.
3. Σε συγκεκριμένες χώρες ισχύει ένα συνολικό ποσοστό εισφορών κοινωνικής ασφάλισης που κατανέμεται, κατ' έτος, μεταξύ των διαφόρων Κλάδων, αναλόγως των εκάστοτε, κατά Κλάδο, αναγκών. Στις χώρες αυτές περιλαμβάνονται: Βέλγιο, Ισπανία, Ιρλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Ην. Βασίλειο.
4. Στη Δανία η χρηματοδότηση των εθνικών συντάξεων γίνεται, εις το ακέραιον, από τον κρατικό προϋπολογισμό.

